

**Pedagogisch werkplan
Gastouderopvang
Kinderwoud**

Inhoudsopgave pedagogisch werkplan GOB

Inleiding.....	blz. 2
1. Organisatie van de gastouderopvang.....	blz. 2
2. Begeleiding en ondersteuning	blz. 3
- gastouder	
- vervangende gastouders	
- stagiaires	
- bemiddelingsmedewerker	
3. De dagelijkse praktijk.....	blz. 3
- werken in een huiselijke omgeving	
- dagindeling	
- indeling van de ruimte	
- regels	
- activiteiten	
- spel en speelgoed	
- eten en drinken	
- kinderparticipatie	
4. De verzorging van verschillende leeftijdsgroepen.....	blz. 6
- babyverzorging	
- dreumesen	
- peuters	
5. Volgen van de ontwikkeling van het kind en oudercontacten.....	blz. 7
- het welbevinden van kinderen	
- aandacht voor de ontwikkelingsgebieden	
- signalering van problemen	
- oudercontacten	
- individuele contacten	
- schriftelijke informatie	
- bijeenkomsten voor gastouders en/of vraagouders	
- centrale en lokale oudercommissie van een kindercentrum van Kinderwoud (COCK en LOCK)	
- klachtenprocedure en verbeterformulieren	
6. Veiligheid en hygiëne.....	blz. 11
- ziekte	
- maatregelen bij brand en ontruiming	
- EHBO	
- jaarlijkse GGD - inspectie	

Pedagogisch werkplan Gastouderbureau (GOB)

Voor u ligt het pedagogisch werkplan van de gastouderopvang van Kinderwoud, dat geschreven is ter informatie voor de gast- en de vraagouders. In dit werkplan staat beschreven hoe het pedagogisch beleid binnen de gastouderopvang in praktijk wordt gebracht.

Inleiding

Kinderwoud, een plek om te groeien.

Ons doel is kinderen te laten groeien in hun mogelijkheden.

Wij sluiten hierbij aan en stimuleren kinderen in hun ontwikkeling, zodat het kind kan zijn en worden wie hij is.

De gastouders zijn zich bewust van hun grote verantwoordelijkheid ten aanzien van de zorg en opvoeding van andermans kinderen. Zij nemen deze taak met veel plezier op zich, vanuit een positieve instelling.

Het pedagogisch werkplan is gebaseerd op de vier pedagogische basisdoelen vanuit de wet Kinderopvang:

- een gevoel van emotionele veiligheid bieden, dat tot uiting komt in een klimaat van (emotionele) veiligheid.
- Gelegenheid bieden tot het ontwikkelen van de persoonlijke competentie, waarin wij kinderen helpen zichzelf te leren kennen, zelfstandig te worden en een positief zelfbeeld te hebben.
- Gelegenheid bieden tot het ontwikkelen van de sociale competentie, waarin wij ruimte bieden om sociale ervaringen op te doen, waardoor sociale vaardigheden worden verworven.
- De mogelijkheid om zich waarden en normen eigen te maken, door de kinderen de waarden en normen van onze cultuur, samenleving bij te brengen.

De manier waarop aan deze competenties wordt gewerkt, wordt hieronder uitgewerkt.

1. Organisatie van de gastouderopvang

Gastouderopvang is opvang van kinderen in de eigen woning van de gastouder. Het kind draait mee in het gezin van de gastouder, waarbij wel rekening gehouden wordt met de wensen, opvoedingsideeën en levensbeschouwelijke overtuiging van de vraagouders.

Daarnaast zijn er gastouders die de opvang verzorgen in het huis van de vraagouders. Deze noemen we opvangouders.

Gastouders zijn niet in loondienst van het gastouderbureau. Ze melden zich aan bij het gastouderbureau om, tegen een vergoeding, opvang te verzorgen aan gastkinderen.

Afspraken hierover worden vastgelegd in een bemiddelingsovereenkomst tussen de gastouder en het gastouderbureau. Gastouders geven zelf aan hoeveel kinderen ze op willen vangen (binnen de toegestane normen) en op welke tijden ze beschikbaar zijn.

Vanaf 1 januari 2010 zijn de normen van overheidswege aangepast: er mogen tegelijkertijd 6 kinderen opgevangen worden, inclusief eigen kinderen onder de 10 jaar. Zijn er uitsluitend kinderen onder de 4 jaar dan geldt het maximum van 5 kinderen waarvan maximaal 4 kinderen van 0 en 1 jaar. Er mogen niet meer dan 2 kinderen tot 1 jaar aanwezig zijn. Bij gelijktijdige opvang van 3 kinderen of meer moet er een achterwacht geregeld worden. Deze hoeft geen Verklaring omtrent Gedrag te hebben maar moet binnen 15 minuten aanwezig kunnen zijn op de opvangplek.

Het gastouderbureau beoogt ouders van kinderen in de leeftijd van 12 weken tot het eind van de basisschoolleeftijd verantwoorde opvang te bieden:

- a. In een gezinssituatie
- b. Zo dicht mogelijk bij werk/huis of in de eigen woning.
- c. Desgewenst op flexibele tijden

Het gastouderbureau wil dit realiseren door te bemiddelen tussen opvangvraag en opvangaanbod, door opvangsituaties te begeleiden, door gastouders te ondersteunen en door toe te zien op en invloed uit te oefenen op de kwaliteit van de opvang.

2. Begeleiding en ondersteuning

In de gastouderopvang werken gastouders, die de directe zorg voor de kinderen dragen. Naast hen zijn ook andere mensen actief in de gastouderopvang. Hieronder staan alle functies omschreven.

Gastouder

Eén gastouder is verantwoordelijk voor de begeleiding van alle kinderen, dus een leidster -kind ratio van 1 op 6 (of 5), inclusief de eigen kinderen.

De gastouder is verantwoordelijk voor de dagelijkse opvang, ontwikkeling en verzorging van de kinderen. Grote affiniteit met kinderen is een vereiste. Tot nu toe was er geen specifieke opleiding vereist om gastouder te kunnen worden.

Vanaf 1 januari 2010 zijn de opleidingseisen van gastouders aangescherpt: gastouders moeten een opleiding gaan volgen Helpende (Zorg en) Welzijn, niveau 2 en een diploma Oranje Kruis voor Eerste Hulp aan Kinderen behaald hebben. Bij de opleiding wordt nader ingegaan op Eerste Hulp aan Kinderen, Signalering kindermishandeling, Hygiëne en veiligheid en Pedagogisch handelen. Alle gastouders dienen deze opleiding voor 1 september 2010 afgerond te hebben. Gastouders worden hierna ingeschreven in het register van de gemeente waar zij werken. Hierna volgt een inspectie van de GGD. Wordt deze positief afgerond dan wordt de gastouder ingeschreven in het landelijk register voor gastouders.

Voordat een gastouder wordt ingeschreven, worden aan de hand van een checklist een aantal criteria getoetst. De omgeving waarin de opvang plaatsvindt wordt gecheckt volgens de wettelijk gestelde regels op mogelijke risico's voor kinderen (risico-inventarisatie). Deze risico - inventarisatie wordt jaarlijks opnieuw gedaan.

Een gastouder gaat pas werken als er een koppeling tot stand is gekomen en het aanbod van diensten past bij de wensen van de vraagouder(s). Er moet eerst een Verklaring omtrent Gedrag worden overlegd aan het gastouderbureau van de gastouder zelf, de eventuele partner en inwonende kinderen van 18 jaar en ouder.

Vervangende gastouders

In het geval van ziekte of calamiteiten kan een vervangende gastouder worden ingezet. Deze gastouders staan in het bestand van het gastouderbureau en zijn al als gastouder werkzaam.

Stagiaires

Twee maal per jaar coördineert een bemiddelingsmedewerker de plaatsing van stagiaires bij gastouders. Een aantal gastouders begeleiden deze stagiaires gedurende twee weken. Deze stagiaire is geen beroepskracht en heeft niet de verantwoordelijkheid voor de kinderen. Zij werkt altijd naast de gastouder.

De stagiaire krijgt ondersteuning en begeleiding van de gastouder tijdens het werken en ook vindt er een gesprek plaats tussen stagiaire, begeleidster vanuit school en gastouder.

Bemiddelingsmedewerker

De bemiddelingsmedewerker heeft een coördinerende, administratieve en begeleidende taak. Zij verzorgt de selectie en intake van de gastouders. Ook inventariseert zij de wensen van de vraagouders bij de vraag naar gastouderopvang. Vervolgens zoekt de bemiddelingsmedewerker naar een geschikte match van aanbod van gastouders in het bestand en wensen van de vraagouder. Zij begeleidt het koppelingsproces. De bemiddelingsmedewerker is de contactpersoon. Na totstandkoming van de koppeling begeleidt zij de gast- en vraagouder gedurende de gehele opvangperiode onder andere door het houden van jaarlijkse evaluatiegesprekken

3. De dagelijkse praktijk

Werken in een huiselijke omgeving

Gastouderopvang vindt plaats in een huiselijke omgeving. Gastkinderen kunnen worden betrokken bij de zorg voor de dagelijkse gang van zaken. Kinderen willen dikwijls graag meedoen: een bijdrage leveren aan (kleine) huishoudelijke taken zoals iets in de prullenbak gooien, met een doekje schoonmaken en helpen met tafel dekken. Welke taken een kind mag doen hangt af van de leeftijd en van wat een kind aankan. Er wordt geen onderscheid gemaakt bij het verdelen van taken tussen jongens en meisjes.

Dagindeling

Hoe gastouders hun dagen inrichten verschilt natuurlijk per gastouder en per dag. Toch zijn er een aantal gemeenschappelijke factoren te noemen.

Als er geen kinderen naar school gebracht moeten worden is het plezierig als de (gast)kinderen de gelegenheid krijgen al spelend aan de ruimte en aan elkaar te wennen. Er wordt met de kinderen besproken wat zij die dag gaan doen. Dit geeft kinderen structuur en bereidt hen voor op wat komen gaat. Gedurende de dag worden er een aantal rustmomenten ingebouwd; na de fles even rustig zitten; aan tafel zitten met iets lekkers 'bij de koffie'; samen voorlezen; extra aandacht geven aan een individueel kind als de anderen in bed liggen. Als kinderen 's middags uit school komen dan wordt met elkaar iets gedronken en kunnen de kinderen hun verhaal kwijt. Ook het gezamenlijk eten, zoals de lunch biedt een rustpunt; een gezellige sfeer bevordert de eetlust.

In het eerste jaar houdt de gastouder zich zoveel mogelijk aan de slaap- en eettijden waaraan de baby thuis gewend is.

Echter als een ander kind van school moet worden gehaald, dan gaat de baby in principe mee omdat een gastkind niet alleen thuis wordt gelaten, tenzij er in onderling overleg met de vraagouder andere afspraken zijn gemaakt. Naarmate een kind ouder wordt voegt het zich in het dagritme van het gastgezin.

Afhankelijk van de individuele behoeften van het kind en het gastgezin kan er naast een aantal rustmomenten een duidelijke structuur en vast terugkerende rituelen worden aangeboden.

Indeling van de ruimte

De woonomgeving van de gastouder moet zowel binnen als buiten aan de richtlijnen voldoen die hiervoor zijn opgesteld. Deze staan in de Risico-inventarisatie die jaarlijks wordt uitgevoerd en waarvan zich een exemplaar in het dossier van de gastouder bevindt.

De woning van de gastouder wordt bekeken op veiligheid en hygiëne. In een thuisopvangsituatie wordt dit getoetst in het huis van de vraagouder. Ook wordt het huis bekeken op speelruimte binnen en buitenspeelmogelijkheden. In het huis dient aparte slaapruijme voor kinderen aanwezig te zijn. Zie hiervoor verder punt 6: Veiligheid en Hygiëne.

Regels

Elke gastouder heeft regels. Regels worden zo gehanteerd dat het kind zich kan ontplooiën in zijn ontwikkeling en daarin niet belemmerd wordt. Als de situatie het toelaat kan de gastouder van de regel afwijken.

Gastouders hebben een belangrijke rol bij het leren/ontwikkelen van respect voor en omgaan met anderen (normen en waarden); samen spelen, delen, elkaar troosten en omgaan met conflicten en ruzies. Gastouders stimuleren kinderen in het zelf oplossen van een conflict.

Gastouders kunnen zelf voordoen aan een kind hoe iets hoort. De regels en grenzen worden op het niveau van het kind afgestemd en uitgelegd.

Activiteiten

De activiteiten die gedaan worden bij de gastouder zijn divers. Er zijn activiteiten die steeds terugkeren en activiteiten die af en toe worden gedaan. De behoeften van de kinderen spelen hierin mee. Kinderen die overdag naar de peuterspeelzaal of basisschool zijn geweest, hebben vaak meer behoefte om zelf te bepalen wat zij gaan doen. Vrij spel activiteiten en gerichte activiteiten worden afgewisseld. Het gevarieerde aanbod van activiteiten stimuleert de kinderen hun taal, cognitieve, lichamelijke, sociale en emotionele ontwikkeling.

De gastouders gaan in principe elke dag naar buiten met de kinderen tenzij het bijzonder slecht weer is. Als kinderen van en naar school gebracht moeten worden kunnen gastouders onderweg met hen praten over allerlei dingen die zij tegenkomen; ook het weer en de wisseling van de seizoenen krijgen aandacht. De kinderen wordt respect voor de natuur bijgebracht. Een geliefd uitje voor veel kinderen is het doen van boodschappen: in het karretje zitten, boodschappen van de schappen pakken, groente op de weegschaal doen, bij de kassa afrekenen. Ook bezoeken aan de kinderboerderij, speeltuin of zwembad zijn geliefd.

Bij het creatief bezig zijn (zoals knutselen) worden kinderen gestimuleerd door zelf enthousiast aan de gang te gaan; kinderen zijn niet verplicht om mee te doen met een activiteit. Bij peuters gaat het om de

ontdekking, gaat het om het doen, niet om het resultaat. Bij oudere kinderen kan het resultaat een gevoel geven van trots op eigen kunnen. Prestatiedrang en onderlinge competitie tussen de kinderen wordt niet door de gastouder bevorderd. De mate waarin er geknutseld wordt of op andere wijze iets creatiefs wordt gedaan, hangt samen met het plezier wat gastouders hier zelf in hebben en de behoeften van de kinderen.

Baby's kunnen meestal al zeer jong genieten van het zingen van liedjes al of niet vergezeld van bewegingen; dit stimuleert een kind zich te uiten en bevordert ook zijn gevoel voor ritme. De gastouder besteedt ook bij peuters en kleuters aandacht aan het samen muziek maken, het zingen en het doen van kringspelletjes.

Gastouders gaan bewust om met televisie kijken. Dit wil zeggen dat er met mate televisie en video wordt gekeken en alleen naar programma's die voor kinderen geschikt zijn.

In principe kijkt de gastouder mee, zodat de kinderen hun indrukken en vragen kunnen delen. Bij het kennismakingsgesprek is het belangrijk dat de gastouder laat weten wanneer en waarnaar er tijdens de opvanguren wordt gekeken.

Bij het vieren van feesten bij de gastouder thuis wordt aangesloten bij de belevingswereld van de kinderen; thuis en op school wordt vaak ook al feestgevierd. Teveel of niet begrijpelijke activiteiten veroorzaken onnodig onrust. Aan een eenvoudige verrassing kan een kind al veel plezier beleven.

Als gastouders voor zichzelf activiteiten doen zoals bezoek ontvangen of zelf bij een ander op bezoek gaan, moet rekening gehouden worden met het belang van de gastkinderen. Gedurende de wenperiode is het niet verstandig het gastkind mee naar elders te nemen. Als een gastouder een kind meeneemt buiten de woonplaats, dan wordt eerst met de ouders overlegd.

De met de ouders gemaakte afspraken over roken moeten ook nagekomen worden bij het ontvangen van bezoek en het op bezoek gaan. Het kind moet worden opgevangen in een rookvrije omgeving.

Spel en speelgoed

Het is belangrijk dat er voor de leeftijd van de gastkinderen geschikt speelmateriaal aanwezig is. Een creatieve gastouder weet voor het kind interessant materiaal aan te bieden zoals bijvoorbeeld pollepels, pannen, oude tijdschriften e.d. Goed speelgoed is multifunctioneel en uitnodigend voor de fantasie; het stimuleert verschillende aspecten van de ontwikkeling. Alle speelgoed wordt zowel aan jongens als meisjes aangeboden, die dan zelf een keuze kunnen maken op grond van hun interesse.

Een gastouder kan via Kinderwoud een gratis lidmaatschapskaart krijgen van de Speel-o-theek indien zij zelf geen of weinig speelgoed in huis hebben.

Kinderen krijgen de gelegenheid om via spel hun fantasie, creativiteit en muzikaliteit te ontdekken.

Kinderen in de basisschoolleeftijd kunnen genieten van het samen spelen van gezelschapsspelletjes. Ouder en gastouder kunnen overleggen over de wenselijkheid van computerspelletjes.

Het samen lezen van kinderboeken biedt kinderen op allerlei manieren iets waardevols: de mogelijkheid om zich geborgen te voelen op schoot, stimulering van de taalontwikkeling, verrijking van de fantasiewereld van het kind. Een verhaal kan ook een uitgangspunt zijn om met elkaar een fantasiespel te doen: een reis te maken in de modder, over de bergen, door een tunnel. Hierbij kunnen de kinderen zich op allerlei manieren voortbewegen, geluiden maken en gebruik maken van huishoudelijke voorwerpen.

Bij schoolgaande kinderen is het plezier beleven aan het lezen zelf als ontspannende bezigheid belangrijk.

Eten en drinken

Tijdens verschillende tafelmomenten krijgen kinderen voeding en drinken aangeboden. Kinderen hebben goede voeding nodig om te groeien en zich te ontwikkelen. De kinderen eten samen met de gastouder aan tafel.

Gedurende de dag wordt het gastkind gezonde en afwisselende voeding gegeven; met de ouders wordt overlegd over tussendoortjes en wel of geen zoetigheid. Totdat een kind ongeveer een jaar is nemen ouders zelf drinken en eventueel eten mee. Vervolgens geven veel gastouders er de voorkeur aan om alle (gast)kinderen hetzelfde eten aan te bieden.

Zo leren kinderen om sociaal om te gaan met elkaar ze hoeven niet jaloers te zijn op het eten van een ander en het stimuleert kinderen om te eten.

Gastouders zijn bereid rekening te houden met wensen van ouders rond eten vanwege een allergie of vanuit een religieuze- of principiële overtuiging.

Wat betreft verdere regels voor voeding en bereiding ervan, diëten, allergieën, andere culturen, feesten en dergelijke verwijzen we naar ons voedingsbeleid (richtlijn voor gastouders) en hygiënebeleid.

Kinderparticipatie

Het is belangrijk goed te kijken en te luisteren naar kinderen en hen zoveel mogelijk mee te laten denken, beslissen en doen. Het kiezen van een liedje, meehelpen met tafeldekken en kiezen uit activiteiten zijn manieren waarop dit vorm krijgt.

4. De verzorging van verschillende leeftijdsgroepen

Babyverzorging

Baby's vragen om een specifieke verzorging binnen de gastouderopvang. Hierbij is de informatie van ouders heel belangrijk, zodat er zoveel mogelijk afstemming kan zijn tussen het ritme bij de gastouder en thuis. In het eerste jaar houdt de gastouder zich zoveel mogelijk aan de slaap- en eettijden waaraan de baby thuis gewend is. Totdat een kind ongeveer een jaar is nemen ouders zelf drinken en eventueel eten mee.

Tijdens de verzorging wordt met de kinderen gepraat. Er wordt regelmatig gezongen en geknuffeld. Ze worden zoveel mogelijk bij het gezinsgebeuren betrokken.

Ook in de inrichting van de ruimte wordt rekening gehouden met baby's. Voor hen wordt een omgeving gecreëerd, waarin ze zelf dingen kunnen ontdekken en verschillende ontwikkelingsgebieden worden gestimuleerd. Zo is er materiaal om zelf in te bewegen (schommelen), de tastzin te ontwikkelen en materiaal met geluid, visuele effecten en bewegingseffecten. Ook worden er activiteiten aangeboden zoals bijvoorbeeld bellenblazen, kiekeboe e.d. Het is belangrijk om baby's ook aandacht te geven buiten de verzorgingsmomenten om.

Kinderen die overdag nog slapen moeten in een aparte ruimte naar bed gebracht kunnen worden. Via uitleenservice van Kinderwoud kunnen hiervoor spullen voor worden geleend, zoals bedjes en matrasjes.

Als een ander kind van school moet worden gehaald, dan gaat de baby in principe mee omdat een gastkind niet alleen thuis wordt gelaten, tenzij er in onderling overleg met de vraagouder andere afspraken zijn gemaakt.

Afhankelijk van de individuele behoeften van het kind en het gastgezin kan er naast een aantal rustmomenten een duidelijke structuur en vast terugkerende rituelen worden aangeboden.

Dreumesen

Naarmate een kind ouder wordt voegt het zich in het dagritme van het gastgezin.

Dreumesen doen minder een beroep op individuele verzorgingsmomenten. Toch hebben zij veel individueel contact nodig. Het 'zelf' proberen en doen vraagt om intensieve begeleiding. Zij kunnen maar kort hun aandacht bij één ding vasthouden en dit vraagt om veel verschillende aantrekkelijke situaties om te spelen en ervaringen op te doen. Het soepel omgaan met het dagritme is belangrijk. De vaste activiteiten in het dagritme geven houvast, zoals het samen zingen en eten.

Peuters

Bij peuters vinden de meeste verzorgingsmomenten samen met de groep plaats. Er wordt aandacht besteed aan zindelijkheidstraining als het kind hier thuis ook mee bezig is, op een positief stimulerende manier. Taal wordt belangrijker in het aangaan van contacten. De peuter moet de mogelijkheid krijgen om zich op allerlei manieren te ontwikkelen door uitdagende activiteiten in kleine groepjes of alleen en het actief deelnemen aan de bezigheden op de groep (bijv. tafeldekken). Variatie in het aanbieden van activiteiten en materialen vormt een uitdaging.

5. Volgen van de ontwikkeling van het kind en oudercontacten

Het welbevinden van kinderen

Kinderwoud wil een omgeving bieden waarin kinderen zich op hun gemak voelen en waar kinderen plezier beleven, zodat ze zich ook goed kunnen ontwikkelen. Welbevinden is een belangrijke voorwaarde voor kinderen om goed te kunnen opgroeien en om al hun mogelijkheden te kunnen ontplooiën.

Het is belangrijk om als gastouder de signalen van kinderen te begrijpen (door te observeren en te luisteren). Zo kan men inspelen op de behoeftes van kinderen.

Het welbevinden van kinderen bij gastouders wordt getoetst bij het jaarlijkse evaluatiegesprek. Indien blijkt dat het welbevinden niet optimaal is, wordt in een gesprek met ouder(s)/verzorger(s) gekeken hoe het welbevinden kan worden verbeterd.

Aandacht voor de ontwikkelingsgebieden

Het is belangrijk dat de gastouder weet welke ontwikkelingsgebieden belangrijk zijn en hierop inspeelt tijdens de opvang.

- *De verstandelijke ontwikkeling*

Hiermee bedoelen wij de ontwikkeling van het denken, het leren, het geweten en de taalontwikkeling. Het verstandelijke inzicht van het kind wordt vergroot door veel met het kind te praten over wat het ziet en meemaakt, bijvoorbeeld door aandacht te besteden aan begrippen zoals groot en klein, hoog en laag, gisteren en morgen en het leren onderscheiden van kleuren.

De ontwikkeling van het geweten hangt samen met het begripsvermogen van een kind; leren begrijpen wat "nee" betekent, leren dat een verbod ook geldt als het kind zich alleen in de kamer bevindt. Deze ontwikkeling voltrekt zich niet in een logische volgorde. De impuls van het kind om aan een knopje te komen, terwijl hij weet dat het niet mag kan opeens zoveel sterker zijn dan de herinnering aan het verbod.

- *De taalontwikkeling*

De taalontwikkeling wordt vooral aangemoedigd doordat de gastouder zelf goed Nederlands (Fries) spreekt en zich niet bedient van grove taal. Een kind dat leert praten, kan tegelijkertijd positief gewaardeerd en in zijn taalontwikkeling gestimuleerd worden door goed te herhalen wat een kind zegt. Als het kind zegt "bootje peren", kan de gastouder reageren met "ja, we gaan een broodje smeren". Voor de taalontwikkeling is het beter dat er niet voortdurend sprake is van achtergrondlawaai van bijvoorbeeld een radio.

Het is belangrijk dat een gastouder positief staat tegenover een tweetalige opvoeding, als dit bij een gastkind voorkomt in de thuissituatie. Het kan ook zijn dat er sprake is van tweetaligheid in het gastgezin. Het is raadzaam dat ouder en gastouder de consequenties hiervan voor het gastkind bespreken in het kennismakingsgesprek.

Van een gastouder wordt verwacht dat zij het Nederlands goed beheerst.

- *De lichamelijke ontwikkeling*

Dit betreft de groei van het lichaam, de spierontwikkeling en ontwikkeling van de zintuigen. Bij de spierbeheersing kunnen wij onderscheiden:

- de grove motoriek: bewegingen van armen en benen zoals trappelen, kruipen, lopen, springen en fietsen;
- de fijne motoriek: alle kleine bewegingen van handen vingers en tenen zoals grijpen, vasthouden kleine kraaltjes oppakken en knippen.

Een kind leert letterlijk door vallen en opstaan. Als de volwassene even wacht met reageren zal een kind na een val dikwijls zonder te huilen opstaan en verder doorgaan waarmee het bezig was. In de eerste jaren wordt de wereld vooral via de zintuigen ontdekt. Waarneming door tast, zicht en gehoor gaat samen met ontwikkeling van de motoriek. Door alles te betasten en in zijn mond te stoppen ontdekt het kind verschillen tussen hard en zacht, koud en warm zoet en bitter.

Het kind ondersteunen in het zindelijk worden gebeurt in overleg met de ouder. Het initiatief om ermee te beginnen kan van de ouder of van de gastouder uitgaan bijvoorbeeld wanneer de gastouder al met een ander kind bezig is. Als besloten wordt om hiermee te beginnen is het raadzaam dat zowel thuis als bij de gastouder dezelfde aanpak wordt gehanteerd.

Het kind ontdekt en onderzoekt ook zijn eigen lichaam en kan het fijn vinden bloot te spelen en te zwemmen zonder schaamte en taboes. Ouders en gastouders hebben hierin eigen grenzen wat zij wel en niet toelaatbaar vinden; het is raadzaam hierover te overleggen met elkaar.

- *De emotionele ontwikkeling*

Onder de emotionele ontwikkeling verstaan wij de ontwikkeling van het gevoelsleven van het kind. Bij de gastouder krijgt het kind de ruimte om gevoelens en emoties van uiteenlopende aard te ervaren en te uiten. Als een kind verdrietig is (bijvoorbeeld bij het afscheid nemen) mag het huilen.

Als een gastouder zegt 'je bent verdrietig, omdat pappa weggaat', geeft zij te kennen dat zij het verdriet van het kind begrijpt en accepteert. Reageert zij daarentegen met 'je hoeft toch niet te huilen pappa komt straks weer terug', dan zegt zij eigenlijk dat het kind niet verdrietig mag zijn. In het algemeen wordt een verdrietig kind getroost tenzij het kind aangeeft hieraan geen behoefte te hebben. Een kind kan ook wel eens moeten wachten omdat de gastouder met een ander kind bezig is. Soms geven ouders aan dat het kind altijd even huilt voordat het in slaap valt. Het kind is er dan niet bij gebaat, wanneer het door de gastouder wordt opgepakt om te troosten.

Jonge kinderen kunnen allerlei angsten hebben: voor afscheid nemen, voor alleen zijn, voor een monster, voor beschadiging van zijn lichaam, voor de dood. Angsten worden serieus genomen, besproken en zo mogelijk wordt samen met het kind naar een oplossing gezocht.

Het kind mag boos zijn en dit uiten indien hij daarbij zichzelf of een ander geen geweld aandoet. Een jong kind ontdekt dat het een eigen wil heeft en dat hij zijn omgeving kan beïnvloeden. Het is belangrijk dat de wil van het kind niet gebroken wordt; het kind geeft met zijn wil immers richting aan zijn leven. Gedurende de koppigheidsfase vraagt dit veel geduld en tact van de gastouder. Het kind moet nog leren dat het niet alles mag doen wat het wil. Een driftbui door een gevoel van machteloosheid kan hiervan het gevolg zijn. Soms is het nodig om een kind rustig tot zichzelf te laten komen op de bank of op de gang; dit gebeurt in overleg met de ouders. Als het kind weer rustig is kan de gastouder stilstaan bij wat er is gebeurd en tevens het kind geruststellen.

Soms is een driftbui te voorkomen door een kind tijdig voor te bereiden op wat komen gaat: 'je kunt nog even spelen, dan gaan we opruimen'. Door met kinderen te praten over hun eigen gevoelens (en die van anderen) wordt bij hen het vermogen zich in anderen te kunnen verplaatsen vergroot.

- *De sociale ontwikkeling*

De sociale ontwikkeling houdt in dat een kind leert omgaan met andere kinderen en volwassenen. Thuis heeft het kind bijvoorbeeld geen broertjes of zusjes. Bij de gastouder zijn er dikwijls tijdens de opvanguren andere kinderen, waarmee het kind verschillende relaties kan hebben. Kinderen kunnen met elkaar belangrijke vriendschapsrelaties ontwikkelen. Dit geldt zowel tussen kinderen van dezelfde leeftijd als tussen oudere en jongere kinderen. Als gastouder kun je een gevoel van saamhorigheid bevorderen door te stimuleren dat kinderen elkaar helpen en troosten; ook door te praten over gezamenlijk meegemaakte gebeurtenissen en avonturen. Het kan ook voorkomen dat de gastkinderen en/of de eigen kinderen jaloers zijn op de aandacht en het speelgoed, die zij moeten delen. In de praktijk lossen gastouders deze problemen meestal op door gerichte individuele aandacht te geven en duidelijke afspraken te maken over het delen van speelgoed. Om een voorbeeld te noemen: het speelgoed wat beneden is, is in principe voor iedereen, knuffels uitgezonderd. Kinderen moeten ook af en toe de gelegenheid krijgen om alleen met iets te spelen en niet te hoeven delen. Kinderen worden niet verplicht met elkaar op te trekken. Gastkinderen kunnen eigen vriendschappen ontwikkelen met andere kinderen die in de buurt wonen van het gastgezin.

Signalering van problemen

Gastouders hebben ook een signalerende taak in het onderkennen van mogelijke problemen in de ontwikkeling van kinderen. Zorgen worden altijd eerst op zorgvuldige wijze met ouders besproken. Het kan zijn dat de ouders de zorg niet delen of er niet voor open staan. Indien de gastouder zich zorgen blijft maken, dan kan zij dit bespreken met een medewerker van het GOB. Indien de medewerker ook van mening is dat er sprake is van een belemmerende factor met betrekking tot de ontwikkeling van het gastkind, dan zal de kwestie opnieuw met de ouders worden besproken. Verder worden de procedures gevolgd zoals afgesproken en beschreven staan in het kwaliteitshandboek.

De gastouder kan tevens een signaalfunctie hebben bij een vermoeden van verwaarlozing of misbruik van het gastkind in de eigen omgeving. Er wordt dan gehandeld volgens een vaste procedure die is omschreven in verschillende protocollen. Op verzoek kunt u deze protocollen ontvangen van het

gastouderbureau. Iedere nieuwe gastouder krijgt bij intake een introductiemap uitgereikt waarin zich deze protocollen bevinden

Oudercontacten

De gastouders bieden de kinderen verzorging, aandacht en begeleiding in een huiselijke omgeving. Hierdoor delen zij de opvoedingsverantwoordelijkheid met de vraagouder(s). Afstemming met de vraagouder(s) over de opvoeding van hun kind is een belangrijke voorwaarde voor goede opvang bij de gastouder.

Er zijn een aantal momenten waarop een stuk informatieoverdracht plaatsvindt tussen gastouder en vraagouder en tussen gastouder en bemiddelingsmedewerker van het gastouderbureau.

- Individuele contacten

Intake

Nadat de procedure voor inschrijving van een gastouder positief is doorlopen, wordt de gastouder ingeschreven en opgenomen in het bestand.

Bij een vraag naar gastouderopvang bekijkt het gastouderbureau of het aanbod van diensten van de gastouder past bij de wensen van vraagouder(s).

Bij een positieve reactie van de gastouder organiseert de bemiddelingsmedewerker een kennismakingsgesprek. Bij dit gesprek zijn de gast- en vraagouder en bemiddelingsmedewerker aanwezig en zullen o.a. ideeën over opvoeding met elkaar besproken worden. Na een bedenktijd wordt er bij wederzijdse goedkeuring overgegaan tot een koppeling.

Als beide partijen positief besloten hebben over de samenwerking worden er afspraken gemaakt over de opvangdagen en opvangtijden. Deze worden vastgelegd in een overeenkomst.

De bemiddelingsmedewerker begeleidt de gast- en vraagouder gedurende de gehele opvangperiode.

Bij aanvang van de koppeling krijgen de gastouder en de vraagouder een telefoonlijst met gegevens betreffende het kind, de gast- en vraagouder(s), de eventuele peuterspeelzaal c.q. school, de opvangtijden en de koppelingsafspraken. Deze kan bij eventuele calamiteiten worden gebruikt. Ook wordt de introductiemap aan gastouders uitgereikt. Hierin zijn de, voor de gastouder, belangrijke stukken gebundeld.

Brengen en halen

Bij het brengen en halen van het gastkind of, bij thuisopvang, bij thuiskomst van de ouders, kan er contact plaatsvinden tussen vraagouder en gastouder om zaken als opvoeding en verzorging van het kind te bespreken.

Het is van belang dat gast- en vraagouder elkaar open tegemoet treden, zodat zaken m.b.t. de opvang en opvoeding van het kind bespreekbaar zijn.

Op de breng- en haalmomenten kan wederzijds belangrijke, praktische en leuke informatie over het kind uitgewisseld worden tussen ouders en gastouders. Activiteiten die gedaan zijn, leuke anekdotes en praktische informatie kunnen worden verteld. Specifieke afspraken kunnen worden gemaakt, maar ook zaken betreffende de thuissituatie kunnen worden besproken.

Er wordt met een schrift gewerkt om afspraken tussen gast- en vraagouder over het kind uit te kunnen wisselen. Vooral bij kinderen tot anderhalf jaar adviseert het gastouderbureau een heen-en-weerschrift bij te houden, waarin de ouders en de gastouder belangrijke zaken over het kind op kunnen schrijven. Op deze manier ontstaat er een duidelijk beeld van de gebeurtenissen rondom het kind. Daarnaast kunnen hierin zaken als bijvoorbeeld een veranderd voedingsschema aangegeven worden.

Eerste evaluatiegesprek

Nadat de opvang van start is gegaan neemt de bemiddelingsmedewerkster van het gastouderbureau contact op met de gastouder over hoe het gaat met de opvang van het gastkind. Eventuele vragen of problemen kunnen dan besproken worden. Er wordt een afspraak gemaakt voor een evaluatiegesprek tussen vraag- en gastouder en de bemiddelingsmedewerkster van het gastouderbureau. Dit gesprek vindt plaats na ongeveer 2 maanden, aan het einde van de proefperiode. Hierbij wordt nagegaan of beide partijen tevreden zijn en of gemaakte afspraken bijgesteld moeten worden.

Het verslag van het eerste evaluatiegesprek wordt bewaard in het dossier van de gastouder.

Doel: In het evaluatiegesprek bespreken ouders en gastouder de tevredenheid, de gemaakte afspraken en het verloop van de opvang.

Jaarlijkse evaluatiegesprek

In principe vindt daarna ieder jaar een evaluatiegesprek plaats. Op verzoek van gast- en/of vraagouder kan dit ook op een ander tijdstip.

Van gast- en vraagouders wordt verwacht dat zij geheimhouding in acht nemen m.b.t. datgene dat in deze gesprekken naar voren komt, gezien de vertrouwenspositie die er kan ontstaan binnen het gezin. De ingevulde evaluatie wordt bewaard in het dossier van de gastouder.

Doel: In het evaluatiegesprek bespreken ouders en gastouder de tevredenheid, de gemaakte afspraken en het verloop van de opvang.

Eindevaluatie

Bij beëindiging van een koppeling kunnen vraagouders of gastouders aangeven behoefte te hebben aan een eindgesprek. Tevens wordt er een einde - evaluatieformulier (F112 en F113) uitgereikt aan de vraagouders en de gastouders waarin zij hun oordeel over de opvang (eventueel anoniem) kunnen geven. Deze worden verwerkt door de kwaliteitsmedewerker.

Doel: het kind heeft een periode gebruik gemaakt van de gastouderopvang en het is van wederzijds belang dat alles goed doorgesproken en afgesloten wordt.

Voor alle genoemde gesprekken zijn formulieren aanwezig die worden gehanteerd (zie 9.5 Register formulieren).

- Schriftelijke informatie

Nieuwsbrief

Vanuit de organisatie wordt er elk kwartaal een nieuwsbrief verspreid met daarin informatie die voor alle ouders van belang is, zoals beleid- en organisatieveranderingen, festiviteiten e.d. Daarnaast wordt er regelmatig een nieuwsbrief vanuit het gastouderbureau verspreid onder gast- en vraagouders met daarin informatie die voor hen van belang is.

Bijeenkomsten voor gastouders en/of vraagouders

Eén keer per jaar organiseert elke locatie i.s.m. de lokale ouderraad een ouderavond; alle ouders worden uitgenodigd. De invulling van de ouderavond kan men zelf bepalen. Op deze ouderavond kunnen diverse onderwerpen aan de orde komen. Over het algemeen wordt er een opvoedkundig onderwerp gekozen.

Centrale en lokale oudercommissie van een kindercentrum van Kinderwoud(COCK en LOCK)

Voor alle vraagouders is een lokale oudercommissie in het leven geroepen. Dit is een vertegenwoordiging van ouders van kinderen die gebruik maken van opvang bij een gastouder. Deze ouders behartigen de belangen van alle kinderen en vraagouders. Zij kunnen meedenken en adviseren over zaken m.b.t. kwaliteit, pedagogisch beleid, veiligheid en gezondheid.

Drie keer per jaar vergaderen zij in het bijzijn van de manager GOB. De oudercommissie levert op verzoek een bijdrage op ouderavonden en themabijeenkomsten; zorgt voor goede en heldere informatieverstrekking aan de ouders over de activiteiten van de oudercommissie en zorgt voor een goede communicatie met de centrale oudercommissie.

De centrale ouderraad (COCK) houdt zich bezig met organisatiebrede- en beleidsmatige zaken.

Zij hebben op een aantal punten instemmingsrecht. De COCK geeft belangrijke informatie door aan de LOCK's. De uitgebreide reglementen van de COCK en de LOCK zijn te vinden in het kwaliteitshandboek.

Klachtenprocedure en verbeterformulieren

“Van uw klacht willen wij leren” is het uitgangspunt bij Kinderwoud.

Indien een ouder ontevreden is over een werkwijze of andere zaken, kan dit in eerste instantie met de gastouder of bemiddelingsmedewerker van het gastouderbureau besproken worden. Leidt dit echter niet tot een bevredigende afhandeling dan kan de gastouder of vraagouder zich rechtstreeks tot de klachtencommissie wenden d.m.v. een klachtenformulier. Dit formulier is verkrijgbaar via Kinderwoud of kan worden gedownload van de site van Kinderwoud (www.kinderwoud.nl) onder het kopje Kwaliteit. Na ontvangst wordt gekeken hoe en door wie de klacht afgehandeld kan worden.

Meer informatie is te vinden in het klachtenprotocol in het kwaliteitshandboek.

6. Veiligheid en hygiëne

De omgeving waarin kinderen door een gastouder worden opgevangen voldoen aan de normen die gelden voor brandveiligheid en hygiëne. Schoonmaakartikelen zijn buiten bereik van kinderen opgeborgen. Stopcontacten en elektrische apparatuur zijn zodanig geïnstalleerd dat zij geen gevaar voor kinderen opleveren.

Ziekte

Ziekte van het kind wordt door de ouders gemeld aan de gastouder. Alle ouder(s) en verzorger(s) en gastouders beschikken over een ziektewijzer (zie register documenten). Hierin worden verschillende voorkomende ziektes genoemd, worden symptomen beschreven en wordt de wijze van handelen aangegeven. Indien nodig wordt contact opgenomen met de GGD.

Ook wordt hierin aangegeven wanneer het kind de gastouder niet kan bezoeken in verband met besmettingsgevaar. Zaken zoals het toedienen van medicatie, vaccinatie e.d. staan beschreven in het kwaliteitshandboek onder 'ziekte en ongevallen'.

Maatregelen bij brand en ontruiming

Vanuit het gastouderbureau wordt door middel van de jaarlijkse risico-inventarisatie en evaluatie een aantal zaken gecheckt. Het is verplicht om per huis twee rookmelders te hebben. In geval van thuisopvang dienen in het huis van de vraagouder twee rookmelders aanwezig te zijn. Ook wordt samen met de gastouder naar mogelijke vluchtwegen en manieren gezocht om hier op voorbereid te zijn.

EHBO

Alle gastouders moeten een EHBO certificaat (Eerste hulp aan kinderen) hebben via het Oranje Kruis en regelmatig een herhalingscursus volgen.

Jaarlijkse GGD inspectie

Onder de nieuwe wet Kinderopvang wordt de veiligheid van kinderen bewaakt door uitvoering van de risico-inventarisatie en evaluatie veiligheid en gezondheid. Dit wordt bij de gastouders uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van een bemiddelingsmedewerker. Er wordt geïnterviewd in hoeverre kinderen worden blootgesteld aan bepaalde risicofactoren. Op basis hiervan worden actiepunten in kaart gebracht met de bijbehorende maatregelen.

De GGD voert jaarlijks een inspectie uit op het gastouderbureau. Met ingang van 2010 vindt er een GGD - inspectie plaats bij alle afzonderlijke gastouders.